

Acésta fóia ese
cate 3 cóle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu. séu prin posta
séu prin domni co-
lectori.

Nr. 4.

Brasiovu 15. Februaru 1874.

Anulu VII.

S u m a r i u : Ur'a nationale. — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Urmare.) — Tiér'a da auru Ofiru a testamentului vechiu. — Versatulu. (Fine.) — Exemple de limb'a si terminologi'a militaria. (Urmare.) — Procesu verbale. — Bibliografia.

Ur'a nationale.

Abia mai este vreo parte dein territoriu Europei, unde ur'a nationale, séu déca vreti, internationale, se afle mai multu nutrementu, representanti si propagatori mai numerosi, decâtu se vede acésta pe territoriu marelui principatu alu Transilvaniei. Locuescu si in alte tieri nationalitati amestecate, care póte cà nu au sympathii una càtra alt'a, nu mergu inse nici odata pàna la ur'a cea mai inflacarata, agitata di si nópte de poft'a de a face reu, séu a'si resbuna pe viétia pe mórte, unele asupra celoru-lalte. Asemenea ura vei mai afla inca numai intre turci cu montenegrinii si cu alte sementii slave si grecesci, precumu si intre muscali si poloni. Dein contra este la italianii si nemtii dein Tirolu, la nemtii, francii si italianii dein Helveti'a, la vallonii si flamendii dein Belgiu. Au fostu si in acestea tieri certe si chiaru belluri intestine, nu inse dein caus'a nationalitatiei si a limbei, nu dein ura nationale, ci cu totulu dein alte cause, cumu differentie religiósse si politice, privilegiuri aristocratice séu patriciane, interesse materiali, séu zizania aruncata de càtra straini intre locuitori. Cechii dein Bohemi'a nu au suferitu multele rele dela nemti immediatu dein ura nationale, càtu mai virtosu dein ura religiósá (catholici si hussiti, mai tardfu catholici si protestanti), ajutata de aristocrati'a loru cea renegata si de absolutis-mu. Nici chiaru in Ungari'a cea semibarbara si poliglotta ómenii n'au idea de acea intensitate a urei nationale, care domina in Transilvani'a. Acea ura infricosiata isi afla expresiunea sa cea mai pronúciata in scrierile mai multoru sasi si unguuro-secui, si ea este indreptata in cele mai multe casuri asupra poporului daco-romanescu, asupra vietiei sale nationale si politice. Avemu inse si exemple destule, in care se manifesta si ur'a cea mai inflacarata a unguuro-secuiloru in contra sasiloru si viceversa. Unii scriptori sasi si secui au perfectionatu acésta pasiune a urei pàna la ceea ce numescu artistii virtuositate. Acea classe de scriptori se folosesc de tóta ocasiunea, bene séu reu venita, pentru cá in scriptele loru se innegréscá, se injure, se condamne pe unulu séu altulu deintre popórale conlocuitórie. Deintre cei carii au persecutatu cu pen'a loru, anume pe daco-romani pe la capetulu

vécului trecutu si inceputulu acestuia, se póte numera la locul antaiu Ios. Carolu Eder, la care s'au mai alaturatu si altii. De altu-mentrea pentru cumplit'a ura portata asupra poporului romanescu este martora intrég'a legislatiune a Transilvaniei si multe documente istorice, dein care publicamu si noi in acésta fólia de càtiva ani incóce; éra arhivele tiei si a le municipalitatiloru inca sunt pline de monumente de ale urei si vindictei paganesci.

Despreur'a cea mai inversiunata a unguuro-secuiloru dein tempulu nostru, testimoniulu celu mai tristu ilu detersa tetiunariile, prefacerea in cenusia a Reginului si a celoru patrudieci de sate romanesce, juramentulu pusu, cá dein cetatea Sibiiului se nu mai lase pétra pe pétra, ci se o stérge de pe faci'a pamentului, precumu au stersu odenióra legiunile Romei, Cartaginea, Corinthulu, Ierusalimulu. Perirea Sibiiului s'ar fi intemplatu de siguru, déca in acelea dile de periculu supremu comand'a nu ar fi fostu in man'a cea pre càtu de energiósá, pe atàta de humana a generariului Bem; pentrucà anume comandanti cu sufletu de tigru, precumu au fostu intre altii colonelulu Bánfy, care indemnase barbatesce la exterminarea romaniloru dein muntii apuseni, sasiloru de siguru cà nu le-ar fi datu pardonu. Intocma era decisa in Secuime si sórtea Brasiovului, cu acea differentia, cà secuii s'au fostu involitu a exterminare numai pe locuitorii sasi si romani, éra casele acestei urbi era se le inpartia intre se-ne si copiii loru, cu tóte cealalte averi.

Se prea intielege, cà intre asemenea popóra si sub inpregiurari cá acelea, poporulu romanescu inca colcaia in laintrulu seu de ura cu atàtu mai intensiva, cu càtu tirani'a dupla si tripla ii sfasiase mai cruntu corpulu seu nationale.

Dupace regimulu absolutisticu s'a convinsu pe de plenu, cà intre acestea trei elemente nationali nu póte fi vorb'a de inpacare sincera, pre càtu voru fi in viétia generatiunile presente, pe langa ce a inceputu a cassa mereu incai dein privilegiurile cele mai barbare, si pe langa ce inaintá nivellandu classi de ómeni si nationalitati, apoi a si interdisu, atàtu in legea de pressa, càtu si prin asia numite ordonantie, sub grea pedépsa, ori-ce propagare de ura, ori-ce defaima, insulta, calumniá reciproca a unora in con-

tra celorulalti. Acelu regimu aflandu intre altele, cà numele ethnographicu Valachus s'eu Vlachus, Blachus, Oláh, Bloch, care in historia obvene de mii de ori, cá nume alu unui poporu de multe milióne, in gurile sasiloru si ale unguuro-secuiloru ajunsese a fi epithetu de insulta, sinonimu cu sierbitutea, a interdisu usulu aceluia in acte oficiali, substituindu'i nomenclatur'a Romanu, nemtiesce Roman, pl. Romanen, ungur. Románok. Incercari desierte a le potestatei absolute. Functionarii publici dicea si scriá de trica Romanen in limb'a loru oficiale, indata inse ce scapá dein cancelarii, dicea éra si Valachen si Oláhok; mai tardíu incepura a distinge si a numi Romanen, Rumänen, Rumänen numai pe romanii carii sciú carte si carii au adoptatu asia numitulu portu europenescu, éra celalaltu poporu remase totu Walachen, Wallachen si Oláhok pàna in dio'a de astadi. Este inse multu mai bene cá se fimu sinceri unii càtra altii, se vorbimu fia-care asia, precumu ne dictédia simtiementele nóstre. Preste acésta se nu uitamu, cà numele Valachus e nume historicu, de care este inpreunata nu numai insulta, ci si mai multe dein drepturile cele mai scumpe, ce póte avé unu poporu pe acestu pamentu, precumu este numele unei tieri fórte frumóse, ce se dice Valachi'a dela Valachus, apoi unu mare numeru de acte publice si chiaru tractate de statu sunatórie pe acestu nume. Deci numéscane altii cu ori-ce simtiementu Valachi, noi se'lu luamu in sensulu historicu si se consideramu aplicarea lui, cá si cumu se considera la mai multe popóra câte duoe trei nomenclaturi date aceluia si poporu, de ex. Deutsche, Teutsche und Germanen; éra la italiani Tedeschi si la franci Allemands, latin. Germani et Teutoni; Engländer und Britten; Poloni et Sarmati; Russi et Muscali; Turci et Osmani; Greci et Helleni; Italiener und Wälschen (in gurile si penele nemtiloru); Hungari, Unguri, Magyarok, Vengersk; Bohemi si Cechi etc.

Ur'a deintre noi nu se póte extermina prin porunci inca pe atátu de severe, si nici prin infratiri comedióse inchiaiete intre pachare, ci ea se póte numai suprine pe unu tempu óre-care, pentru cá mai curendu s'eu mai tardíu se sparga cu vehementia atátu mai mare, cu càtu poruncile au fostu mai aspre. Numai legi in totu respectulu drepte, prin care se fia asecurate, atátu viét'i'a, averea si onórea individeloru, càtu si existenti'a si prosperitatea individualitatiloru nationali, voru fi in stare de a neutralisá, cá se dicemu asia, ur'a deintre natiunile conlocuítórie; inse si acésta se va intempla éra si numai sub conditiune, cá executarea exacta a legiloru se fia pusa in manile unui gubernu si ale unei administratiuni, care se fia compusa dein persóne de diverse nationalitati, barbati renumiti de probitatea, honestatea si imparțialitatea loru. De ací incolo, restulu ilu va indepliní inaintarea in cultura nu numai científica, ci si mai virtosu morale, la care inse statulu se nu

puna pedeci arteficióse, nici pe facia, nici pe ascunsu, prin organele sale.

Amu creditu cà este necessariu cá se atengemu si noi câte-ceva in acésta materia, cu atátu mai virtosu, cà-ci de ex. in decursulu anului trecut s'a intemplantu intre altele multe, cá se vedemu pe unele diarie unguuresci dein Clusiu si Pesteá, subminandu, sapandu, chiaru si la existenti'a Asociatiunei transilvane, infientiate pentru inaintarea culturei si a literaturei romanesci. In 13 ani, de candu acésta reuniune se afla in activitatea circumscrisa prin státutele sale, ea nu se abatú nici pe unu momentu dela scopurile puse de inaintea ei; se ferí cá de focu de valurile politice ephemere, precumu si de acelea miserabili discussiuni confessionali, care nici-odata nu potu decurge, fòra amesteculu fanaticismului si alu bigotteriei, in dose candu mai mari, candu mai mici. Mai in scurtu, Asociatiunea transilvana nu a datu nici cea mai mica cauza, pentru care se fia denunziata la auctoritatile publice si la lumea tóta, cá periculósa. Unu singuru incidente neplacutu l'a potutu trage ur'a nationale de peru si a'lu explica in contra asociatiunei. Acelu incidente a fostu pe tempulu adunarei dela Nasaudu, nu inse in siedentiele ei, ci a fòra dein siedentie; totusi casulu s'a si denunziatu ministrului respectivu, cá intemplantu in adunare si cá commissu de càtra aceea in siedentia. Ministrulu a si facutu intrebare la presedintele asociatiunei nóstre. Totu-deauna amu fostu in contra demonstratiuniloru necalite, prin care se provóca, irrita si desgusta spiritele in tempuri si locuri, unde ómenii s'au adunatu, nu pentru cá se'si bata jocu de alti individi, s'eu de alte popóra, ci pentru cá se se bucare densii intre sene, déca au cause de bucuria, se'si comunice dorerile, déca le voru fi simtiendu, inse fòra a se demitte la demonstratiuni nedemne, care nu prea sunt probe de conscienti'a poteriloru sale. Ioanu Eliadu dicea, si nu fòra óresicare temeliu historicu, cà numai natiunile bancrotte si decadiute se demittu la bajocuri, insulte, mascari, éra unu poporu, cá si unu individu, care se simte tare, vigorosu, in stare de a insuffa respectu, alege cu totulu alte midiulóce spre scopulu ce'si prefige; de ací incolo, candu vede necessitatea, dupa vorbe aspre, urmédia fapt'a. Cu tóte acestea, ministrulu in casulu dela Nasaudu nu avea nici umbra de dreptu, cá se traga la respundere pe presedintele nostru, pentru ceea ce nu s'a intemplantu stante sessione, ci s'a intemplantu la alte óre, a irea, in alta casa, s'eu pe strata, ce ne passa noue, acésta éra curatu numai tréb'a politiei locale. Noi amu avutu si mai avemu casuri, de ex. aici in Brasiovu, unde secui si secuience tenere canta si sbiéra pe strat'a principale, tocma si in apropierea bàsericeii catholice, cantece de cele mai revolutionarie si adesea infame, obscene, tocma pe candu se afla pop'a la altariu; pe atunci ii audi racnindu: Éljén Kossuth Garibáldi etc. etc. Credemu inse, cà in asemenea casuri nici unui ministru cu creri sanatosi nu'i va

veni ide'a, cá se dea ordinu auctoritatiloru politice si politienesci, se smulga dela altariu pe parentele archimandritu si pe ceilalti popsiori assistenti ai sei, éra pe poporu se'lu scótia intre baionette, se inchida baseric'a, se interdica servitiulu dumnediescu. Ingrijirea nóstra de cultur'a si literatur'a nationale este unu cultu religiosu alu nostru, pe care'lu avemu de comunu, la care adeca se aduna toti romanii, fòra differentia de confessiunile loru religióse positive. Suntemu decisi a ne conserva cultulu acesta comunu pentru eternitate. Una este natiunea daco-romana, éra unitatea ei se manifesta in modulu celu mai emimente prin limb'a si literatur'a sa; apoi efectele acesteia sunt si voru fi cultur'a urmata de libertate. Acestea sunt aspiratiuni legitime, demne de acesti descendentii ai legiuniloru Romei antice si ai coloniiloru asiediate odenióra in numerósele municipie ale Daciei. Pentru aspiratiunile acestea nu meritamu ura, ci dein contra, stim'a popóraloru conlocuitórie. Ur'a nationale pe care o intempinamu dein caus'a limbei, literatur'e si a cultur'e nóstre, in locu de a ne descoragiá, mai virtosu ne va inpintená si animá, ne va face cá cu atátu mai multu se se destepte intru noi instinctulu conservarei, zelulu de a sacrifica pentru sublimile scopuri, si se prenda radecine mai afunde credenti'a in venitoriulu nostru.

In anii acesti dein urma unu boieriu de vitia unguuro-secuiesca, anume Blasiu Orbán (Orbán Balázs) isi face de capu cu propagarea urei si a urgiei nationale. Acelu omu a scrisu si a publicatu pâna acumu siese tomuri in limb'a magiara, prin care densulu face propaganda intru a destepta ura si a inpinge la hostilitati.*). Planulu scrieriloru sale se póte deliniá camu asia: Laude inmiite, inaltiatórie pàna la culmea gloriei pentru cei 350 de mii de secuici locuitori in marele principatu alu Transilvaniei; ura si vindicta de exterminare in contra sasiloru si in genere in contra elementulu nemtiescu dein acestu principatu; despretiu amestecatu cu ura si urgia pentru poporulu romanescu si pentru manifestarea vietiei sale nationale, cu scopu invederatu, cá prin acésta maltractare morale se faca pe romani, cá se le fia rusíne de origine, de limba, si mai alesu de histori'a suferintieloru, prin care au trecut, si de starea cea deplorabile la care ajunsesera, éra dupace'i va rusína in modulu acesta, se'i induplece a se degrada la conditiune de mii de ori mai deplorabile si totu-odata mai infama si mai prostituita, adeca la conditiune de renegati nationali.

Unii sunt de opiniune, cá la infamii cá cele coprinse in scrierile lui Orbán se oppunemu numai tacere despretiuitória. Acesta ar fi unu respunsu fòrte

*) Titulu séu pórt'a cartiei aceleia este: A Székelyföld leirása. Történelmi, régészeti, természetrajzi és népismei szempontból. Irta Orbán Balázs. Budapest, 1871-3. Formatu Folio micu. 6 volume. Descriptiunea territoriulu secuiescu, dein punctu de vedere historicu, archeologicu, fisicu si ethnographicu.

usioru si fòrte comod, care nu ar costa nimicu, nici spese, nici incordare de poteri. Noi nu suntemu de acésta opiniune, pentrucà nu o aflamu demna de summ'a intelligentiei barbatiloru nostrii celoru luminati si nici de caracterulu loru. Parentii nostri, Maioru, Síncai, Miculu, n'au cugetatu asia facia cu defaimatorii, cu calumniatorii, facia cu falsificatorii historiei si ai adeverului preste totu, ci ei au ridicatu manusi'a ce li-se aruncase, au aparatu onórea si virtutile nóstre nationali, au restauratu si adeverulu historicu, pe carele altii 'lu intunecasera infricosiatu. Alte pópora in casuri analóge se apara si isi repara honórea si reputatiunea cu tóte midiolócele possibili. Repe-timu aici aceea ce se mai observase si la altu locu, cá adeca in tempurile trecute inca au fostu comandati inadinsu unii ómeni, cá se degrade pe poporulu romanescu, se'i defaime trecutulu si se'i talie sperantiele pentru venitoriu. Semena fòrte, cá nici acestu B. Orbán nu a lucratu numai de capulu seu, cá-ci siese tomuri nu se scriu si nu se publica singuru cu sperantia de abonati numerosi. Intre inpregiurarile tierei si ale publiculu unguurescu siese tomuri costa peste diece mii fiorini. Afòra de aceea, caletoriile dein comuna in comuna, dein tienutu in tienutu, apoi studiulu in archive, si in scurtu, culegereá de materialu, a costatu pe auctoriu alte atátea mii, câte va fi datu pentru papiru, tipariu, ilustratiuni. Numai unu aristocratu dein cei mai avuti e in stare se pórte asemenea spese.

Cartile lui Orbán sunt destinate cá se prepare spiritele publiculu unguurénu si se inbarbete la sugrumarea celoru lalte duoe nationalitati dein Transilvania, pe care si-a propusu cá se o dea in potestatea si in liber'a dispositiune a Secuiloru. In unguurimea dein comitate n'au incredere de ajunsu, antaiu pentrucà pe aceea o tienu a fi camu intimidata de multi-me romaniloru conlocuitori, si apoi cá-ci este unu secretu publicu, cá celu mai pucinu diumetate deintre magiarii dein comitatele Hunedóra, Alb'a inferiore, Turda, Clusiu, Doboc'a, Solnocu inferiore si midiu-locfu, Cetatea-de pétra, Crasn'a, Zarandu, Aradu, sunt romani renegati, adeca transformati in magiari in cursu de càtiva seculi, atátu cu ajutoriulu religiunei, càtu si prin inaltiare in ranguri, apoi in urm'a multoru evenimente bellice; in fine prin forti'a tiraniei dupa exemplulu turcescu. Despre acea parte a magiariloru facuti dein romani, scriptorii cei fanatici presupunu, cá s'ar potea intempla cá se se adeverésca dis'a cunoscuta la romani: Sangele nu se face apa; séu cu alte cuvente: densii se temu, cá cu càtu va inainta cultur'a la poporulu romanescu, cu càtu se va destepta mai multu simtiulu si conscienti'a nationale, cu càtu limb'a romana va inflorí si va castiga terrenu mai multu, in fine cu càtu prosperitatea va prenda radecine, cu atátu mai curendu câteva dieci de mii de romani renegati voru simtí placerea si chiaru necessitatea de a se reintórcé la mam'a loru, adeca in sinulu natiunei romanesci, la

care unii s'aru fi reintorsu si pâna acuma, déca portarea si tóta actitudinea romaniloru nu ar fi fostu cu totulu erronata in respectulu acesta. Romanii inse pe langa ce'si indentificara religiunea positiva si ritulu cu nationalitatea, n'au volitu se distinga pâna acilea intre diversele cathegorii de renegati, ci iau respinsu dela se-nesi pe toti fôra alegere; éra de propagarea limbei si a literaturii romane p'intre renegati inca n'au ingrijitu de locu, precumu facu de ex. magiarii, carii impartu si gratis multime de publicatiuni literarie p'intre romani, si voliescu se faca in puterea bracialoru scôle magiare pentru ei. Si totusi, cu tóta acésta portare nepasatória, prea adessea respingatória a romaniloru, chiaru si càtra classea cea mai innocenta de renegati, publicisti magiari cà Orbán Balázs, cà Koos Ferencz (care fusese popa reformatu in Bucuresci si scrie in diariile dela Clusiu), apoi mai de curendu Réthi Lajos (inspectoriu de scôle, care scrise in Vasárnapi Ujság dela Peste), au intru nimicu a falsifica histori'a cu neaudita cutediare si a sustiené, cà in marele principatu alu Transilvaniei aru fi fostu odenióra magiari neasemenatù mai multi, cà inse aceia prin nu sciu ce farmecu s'aru si prefacutu in Valachi. Dara adeverulu este cu totulu altulu, oppusu in diametru la acea minciuna historica piramidale. Publicistii fanatici se afla in flagranta contradicere cu se-nesi insusi, candu de una parte sustienu, cá Orbán si cá multime altii, cà nationalitatea valacha ar fi fostu si ar mai fi sinonima cu nationalitatea de sierbi, sclavi, robi, dein contra, nationalitatea magiara, ar fi identica cu domnu, dómna, domnitoriu. Care este acelu omu nebunu in tóta lumea, cá se se faca de buna volia dein domnu sclavu, sierbu, iobagiu? Nici unulu. Ei strimtorati de puterea logiceii, a psihologieii si de tóta histori'a patriei nóstre, iau refugiu la ritu si sustienu, cà romanii aru fi valachisatu, cá se dicemu asia, pe magiari cu ajutoriulu ritului. Acésta assertiune plesnesce si mai tare adeverulu in facia. Pâna in dio'a de astadi, ei scriu si vorbescu despre ritulu grecescu cu despretiulu celu mai profundu si isi batu jocu de elu, bunaóra cá Orbán de santii romaniloru dein Sacele. Acea bataia de jocu, acea insulta asupra ritului grecescu a fostu intre densii totudeauna la ordinea dilei; proba invederata mai multe documente, incependu dein dilele regelui Bela IV. pâna la legile approbatali. Patriarchatulu Constantinopolei, séu incai imperiulu bizantin, aru fi trebuitu se desvólte energia, se impuna cu plenitudinea potestatiei sale celu pucinu pre càtu a sciutu se inpuna Rom'a si Pap'a, pre candu acesta se affá in culmea puterii si a gloriei sale. Preste acésta, calugarii greci era se scuture cu totulu altumentrea lenea, se'si castige celu pucinu atâtea merite pentru cultur'a popóraloru trecute la ritulu loru, se propage scientiele classice macaru pe càtu le-au propagatu calugarii latini. Dara calugarii greci au observatu cu totulu alte maxime in respectulu acesta; de aceea in Asi'a si Afric'a iau incalecatu sieicii si

dervisii mohamedani, éra dein Europ'a iau respinsu calugarii italiani pâna in Daci'a si in Russi'a. Unde era se insuffle calugarii greci si ritulu grecescu vreunu respectu si se desvólte vreo putere atractiva [mai anume la magiari, candu acelu calugari le-a fostu lene a invetia vreodata limb'a popóraloru, pe care volíá se le boteze. Si cumu avea se inpuna clerulu romanescu magiariloru ritulu grecescu, candu elu càteva sute de ani ilu esecutá in limba cu totulu straina, adeca in cea slavóna si parte in cea grecesca. Ar fi fostu cu totulu altu-ceva, déca acelu ritu era in adeveru nationale romanescu, si déca se esecutá dela inceputu in limb'a nóstra dacoromanésca, cu acea demnitate impunetoria, cu care se va fi executatu elu in primii seculi ai imperiului bizantin (5—6 sec.) de càtra unu Vasilie celu mare, Ioanu Gura de auru ambii Gregorie nazianzenii, tata si filiu, s. a. m. Dara unu ritu inca pre atâta de sublime, inspiratoriu de pietate, neintielesu nici chiaru de preoti si de archiereii, pe carii grecii iau tiénutu in cea mai grósa ignorantia, cumu potea elu se inpuna unoru popóra venite dein clime reci, lipsite de vivacitatea imaginatiunei orientale? Altu poporu, nu asia batutu la capu cá secuiulu, si cu totulu altu gradu de cultura scientifica se cere, pentru cá cineva se petrunda la simburele ce stà ascunsu in diversele parti ale ritului orientale; pâna acumu inse deintre popórale apusene abia s'au ocupatu de elu càtiva anglii deintre cei mai eruditi.

(Va urma.)

Colectiune de diplome

d'in diplomatariulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe romàni (valachi).

(Urmare.)

1496. post. 2. Febr. App. D. Tr. T. VI.

Dein acestu documentu esse, cà Ioanu Corvinu, filiu naturale alu regelui Mateiu, ajunsese duce de Liptovi'a in Ungari'a de susu si apoi banu alu Dalmatiei, Croatiei si Slavoniei; mai departe, cà totu acestu Corvinu mai avea in possessiunea sa si cetatea Hunedó'a, de unde'si luase mosiu-seu predicatulu, inse numai oppemñerata pentru patru mii de galbini, éra una femeia aristocrata, anume Barbara, volíá se se asiédia in acea cetate prin insielatiune, dara fu inpedecata prin auctoritatea publica.

Nos conventus monasterii b. Mariae Virg. de Colosmonostra, memoriae commendamus, quod nobilis Georgius Nagy de Alpestes nostram veniens in praesentiam, in persona Illustris Domini Joannis Corvini Lyphthoviae Ducis, nec non Regnorum Dalmatie, Croatiae, et Slavonie Bani, per modum protestationis, et inhibitionis nobis significari curavit in hunc modum: quomodo nobilis Domina Barbara vocata consors Egregii Petri Tharnok de Machkás, filia vero quondam Georgii de Rapolth prelibatum Illstrem. Dominum Joannem Ducem ea ratione, qua Castrum Hunyad vocatum, apud ipsum Dnum Joannem in quatuor millibus florenis auri titulo pignoris habere-

tur, idemque Castrum praefata Dna Barbara ad se redimere prompta esset, et parata in praesentibus octavis festi Epiphaniarum Dni, nunc proxime evocari fecisset, praefatus vero Dnus Joannes Dux in confinibus Regni Hungariae, in servitiis serenissimi Dni Uladislai Regis occupatus esset, dictamque summam pecuniariam ad se levare, et Castrum praedictum eidem Dne Barbare resignare minime potuisset, tamen Egregii Stephanus de Thelegd vice-wayvoda Transilvanus, nec non magister Adamus Prothonotarius Juratique assessores eorundem, predictum Castrum cum pertinentiis ejusdem praefate Dne Barbare readjudicassent in prejudicium et dampnum dicti Dni Joannis Ducis valde magnum. Factaque hujusmodi protestatione prelibatos Dnum Stephanum de Thelegd et magistrum Adam Prothonotarium, nec non Jurassores eorundem a minus justa, et indebita adjudicatione eorundem dicti Castri Hunyad, et pertinentiarum ejusdem, item nobiles Dnam Barbaram predictam, et alios quoslibet ab occupatione, detentione, et conservatione dicti Castri, et pertinentiarum earundem, seque ipsos in dominium ejusdem quovis colore quesito intromissione, et statui factione, usuumque fructuum, et quarumlibet utilitatum perceptione, seu percipifactione quomodolibet factis, vel faciendis publice et manifeste prohibuit, lege, et consuetudine regni requirente. Datum feria quinta proxima post festum purificationis b. Marie Virginis an. Dni millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto.

Originale in archivo Kolosmonostoriensi „inter registrata.“

1496. App. D. Tr. T. VI.

Testimoniu dela vicevodulu Stefanu in una causa de processu escatu intre Michailu filiu alu lui Candea si intre alti cãtiva boieri romanesci, dein caus'a unei pãduri ce se numesce Balomiru.

1496. Datum in Mikafalva die Dominica p. p. festum ascensionis Dni Stephani de Telegd vice-vayvodae Transilvani attestatoriae de super; quod Michael Kendefi de Malomviz ab una, ac Demetrius de Kopasz de Vád, et Joannes et Dionisius de Vád ab altera, controversiam inter ipsos ratione cujusdam Sylvae Balomir vocatae, inter Castrum Hachzakvár dicti Michaelis Kendefi, ac possessionem dictorum Demetrii et Dionisii Balomir appellatam, in Comitatu Hunyadiensi existentis judicio Bartholomaei Dragfi vayvodae Transilvani submiserint, eo usque autem, donec judicium hoc subsequeretur, stabiliverint, ut eousque etiam dictus Michael Kendefi pecora sua in memorata silva pasci facere valeat, a dissecatione tamen lignorum absteineat.

Literas has inseruit C. Petrus vayvoda Transilvaniae mandato suo statutorio sub dato „Kolosvár die 8. festi Georgii Mart. 1499“ exarato.

1497. post 1. Jan. App. D. Tr. T. VI.

Diploma de donatiune data de regele Uladislau boieriloru de nationalitate romanésca Stefanu Costa, Ilie Bucuru, Danila,

Stanu Peleiu dela Silvasiulu de susu, in comitatulu Hunedórei, pe mosii, pe care le avusera dela mosi de stramosi, dein vechime (ab antiquo). Cumu se vede dein textulu originale latinescu, acésta diploma a suferitu fórte multu prin dentii tempului, de unde se si vedu in elu lacunele; cu tóte acestea, sensulu i se póte culege aprópe intregu.

Bohemiae etc. fidelibus nostris capitulo Ecclesiae albensis Transilvaniae salutem et gratiam
 humillimam supplicationem per eos pro parte, et in personis fidelium nostrorum nobil. agil dam Danilo et Sztán quondam Michaelis item Peley, Petri, Ladislai, et Andreae olim filiorum de Felső Szilvás nostrae propterea factam matti, tum vero attentis et consideratis imprimis hujus Regni nostri Hungariae coronae, ac dein matti nostrae pro loco tis constantia exhibit. et impens. in possessione Felső-Szilvás habitam, in cujus pacifico dominio iidem progenitores ipsorum ab antiquo perstitisse, seque persistere omne jus nostrum Regium, si quod in eadem portione possessionaria qualitercunque haberemus, aut rationibus concerneret majestatem, simul cum cunctis ejusdem utilitatibus, et pertinentiis stantibus, et habentibus, memoratis Stephano, Kosztae, Eliae, Bukur, Danilla, Sztán, Peley dictae de Felső-Szilvás ipsorumque haeredibus et posteritatibus universis vigore exinde confectarum, in perpetuum contulerimas, velimusque eosdem in Dominium introduci, super qaae fidelitati vestrae firmiter praecipientes mandamus, quatenus vestrum mittatis de Borbatviz, Nicolaus Šopra de Lengyina, vel Beke de eadem, aut Kend de Alsó-Szilvás de Borbatviz, neve Stephanus de Csula aliis absentibus homo noster consequenterque dictae portionis possessionariae, vicinis, et commetaneis ejusdem et praesentibus accedendo, introducet eosdem in dominium ejusdem portionis possessionariae novae nostrae donationis, et juris nostri Regii titulo in eodem habiti, si non fuerit qui fuerint, evocet eosdem contra annotatum Stephanum et Koszty, ac alios praenominatos personalem in praesentiam, ad terminum competentem, rationem contradictionis eorundem hujusmodi introductionis, et statutionis seriem, cum contradictorum, et evocatorum, si qui fuerint statutioni intererunt nominibus, terminoque assignato, ut fuerit expe fideliter rescribatis. Datum Budae feria tertia proxima post festum circumcisionis o quadringentesimo nonagesimo septimo. Regnorum nostrorum Hungariae anno vigesimo sexto. — Nos igitur mandatis ejusdem vestrae serenitatis per omnia, ut teneatur obedire cupientes, una cum praefato Kende de Alsó-Szilvás homine vestro Regio, hominem nostrum, videlicet discretum Michaellem presbiterum chori ejusdem ecclesiae nostrae albensis Transilvaniae, ad praemissam introductionem et statutionem videlicet peragendam nostrae pro testimonio transmisimus fidedi-

gnum, qui tandem exinde ad nos reversi
 proximo ante festum beatae Barbarae virginis et mar-
 tiris proxime transactum ad faciem dictae possessio-
 nis Felső-Szilvás, consequenterque portionem posses-
 sionariam dictorum Stephani et Kosztæ ac aliorum
 prædictorum possessione in eadem habitam, vicinis,
 et commetaneis ejusdem universis inibi legitime con-
 vocatis, et præsentibus acceden., dum idem homo
 vester Regius præsentem dicto nostro testimonio eos-
 dem Stephanum, Kosztam, Eliam, Bukur, Dáni-
 laum de Felső-Szilvás in dominium ejusdem portio-
 nis possessionariae, et dicti juris vestri Regii in ea-
 dem habiti introducere, ac eandem, et idem eisdem
 dictae novae vestrae regiae donationis titulo ipsis in-
 cumben. perpetuo possidendam statuere voluisset, tunc
 nobiles Joannes Nan et filii Dragotta,
 nec non Nicolaus quondam Nan Lazarus
 filius Michaila Sztan Jouvan filii ejusdem
 præet

Originale hujus fragmenti exstat in Arch. Capit.
 alben. Transilvaniae.

Fragmentum hoc anno 1748. pro se transumi
 curavit Comes Ladislaus Gyulafi Cancellarius aulicus,
 hocque transuntum inscriptum est Protocollo 2. Ga-
 brielis Nagy in eodem arch. reperibili III. 531 et 536.

1497. Suppl. C. D. T. V. p. 181.

Mandatulu regelui, prin care se decide si se interdice, cá aris-
 tocratii tieriei se nu mai póta lua indereptu sub jugulu loru pe acei
 i obagi, carii voru fi scapatu dela ei si voru fi apucatu se lo
 cuésca 10 ani in asia numitulu Fundu regescu, adeca in Sa-
 sime.*)

In festo Beati Galli Confess. — Uladislai Regis
 mandatum, quo prohibetur, ne Jobbagiones 10. annis
 in fundo Regio (Saxonum) habitantes, ad pristina
 sua loca reducantur.

Orig. in Tabul. Nat. Saxonicae.

Wladislai Regis mandatum

ne Jobbagiones de Radna-Völgye ad Comitatum Szol-
 nok-inter. connumerentur, verum civitati Bistricien.
 incorporati manerent, de anno 1498.

Suppl. C. D. T. V. p. 195—196.

Aristocratii dein, comitatulu Solnócu interiore crediendu, cá
 sub molateculu rege Uladislau potu se cutedie mai multe decátu
 sub energiosulu rege Mateiu, se incercasera se subjuge de nou
 comunele dein Valea Radnei; sasii inse dein Bistritia se oppu-
 sera cu multa perseverantia si castigara dela regele acesta con-
 firmarea toturoru dispositiuniloru luata de Mateiu, prin care op-
 pidulu si communele appertinenti la elu s'au fostu incorporatu
 la districtulu Bistritiei, si li s'au asecuratu tóte libertatile, dati-

*) Se ne insemnamu fórte bene acestu documentu, pentru-
 cá elu stá in legamente strinsa cu dessele certe, care se nascea
 intre aristocratii dein comitate, si intre patricianii sasiloru, dein
 causa cá acestia tragea dela ceia iobagi pe cáti numai potea,
 pentru cá se fia cine se le ajute la portarea sarcineloru publice,
 se mérga in batalii pentru densii, se le cultivate si pamentulu.

Red.

nele, prerogativele si drepturile, de care se bucurá cetatea Bi-
 striti'a.*)

Wladislaus Dei gratia Rex Hungariae et Bohe-
 miae etc. Fidelibus nostris Venerabili Sigismundo
 Praeposito de Ecclesia moderno, futurisque nostris
 thesaurariis universis, egregiis dicatoribus, et exacto-
 ribus quorumcunque proventuum nostrorum, tam sci-
 licet quinquagesimalium, quam etiam pecuniarum
 exercituum in partibus nostris Transalpinis, et in
 Comitatu Szolnok interiori, quorumcunque et per
 quemcunque constituendis praesentes visuris salutem
 et gratiam; Exponitur majestati nostrae in personis
 fidelium nostrorum prudentum et circumsectorum
 judicis, et juratorum, cunctorumque Civium Civitatis
 nostrae Bisztriciensis, qualiter videlicet Serenissimus
 Princeps quondam D. Mathias Rex, praedecessor no-
 ster felicitis memoriae Oppidum Radna-Völgye voca-
 tum, et certas villas ad idem pertinentes, de Comi-
 tatu illo Szolnok-interiori exemerit et, illi Civitati
 nostrae Bisztriciensi vigore certarum litterarum su-
 arum per majestatem nostram tandem confirmatarum
 generose applicaverit: Vos tamen, nescitur, quibus
 moti rationibus ipsos Oppidanos de Radna-Völgye,
 ex unitate ejusdem Civitatis nostrae Bisztriciensis cui
 annexi essent, separare, et segregare ad
 solutionem denique tam praedictarum quinquagesi-
 malium, quam etiam pecuniarum exercituum velle-
 tis compellere, in eorumdem exponentium praejudi-
 cium; atque damnum non modicum, quia vero nos,
 ipsos Oppidanos de corpore illius Civitatis nostrae
 Bisztriciensis, cui annexi sunt, contra libertatem ipsis
 exponentibus concessam, segregare nolumus; ideo vo-
 lumus et mandamus ut a modo
 deinceps de praesentibus Jobbagionibus in praescripta
 Radna-Völgye commorantibus, eos nullo modo impe-
 diatis, (?) neque illos in medium illius Comitatus
 Szolnok Interioris, pro quocunque negotio debeatis
 connumerare, sed eos, omnibus libertatibus, consue-
 tudinibus, praerogativis, et juribus, quibus praeattacta
 Civitas nostra Bisztriciensis gaudet, frui libere sem-
 per permittatis, et permitti faciatis. Secus non fa-
 cturi, praesentibus perfectis exhibenti restitutis. Datum
 Budae feria 5. proxima post festum. b. Barbarae Vir-
 ginis et Martyris anno Domini 1498. Regnorum no-
 strorum Hungariae etc. anno 9. Bohemiae vero 29.

Aus dem Bistrizer Magistrats-Archiv.

1498. 4. Marty. Suppl. C. D. T. V. p. 199.

In Dominica Invocationis (i c. 4. Marty.) Ula-
 dislai mandatum de incaptivandis, et puniendis Va-
 lachis damna saxonibus inferentibus; ex his evenit:
 Bartholomaeum Dragfi tunc adhuc Vajvodam Tran-
 silvaniae fuisse.

Originale in Tabul. Nat. Saxonicae.

Innuit Eder in Felmer p. 171.

*) Mai la vale, adeca la a. 1508 vomu vedea, cá acelea
 comune au cadutu dein putiu in lacu.

Red.

Mandatum Uladislai Regis
ad Schismaticos Transilvaniae, ut Decimas Capitulo
alb. praesent. de anno 1498.

C. D. T. IV. p. 39—40.

Decretu adressatu de regele Uladislau „càtra toti si càtra singuraticii Schismatici carii voru fi locuindu ori si unde in tienuturile Christianiloru in partile regatului Transilvaniei,“ in caus'a diecuieloloru, pe care locuitorii de religiunea greco-resaritetna si de ritulu grecoresaritetnu (adeca romanii) éra si nu volia se le dea la capitalulu rom. catholicu alu canoniciloru dela Alb'a-Iulia. Regele se provóca la usulu vechiu si committe lui Dragu-voda si la toti successorii si vicevaivodii, cá se constringa pe romani ori cumu voru sci, la platirea diecimeloru càtra clerulu romano-catholicu.*)

Conclusio ppria. Dni. Regis.

Uladislaus Dei Gratia Rex Hungariae etc. Universis. et singulis Schismaticis**) ubivis in Terris Christianorum in partibus Regni nri. Transilvaniae commorantibus salutem et gratiam! Exponitur nobis in personis nobilium fidelium nostrorum canonicorum de Capitulo Ecclesiae albensis Transilvaniae, qualiter vos decimas rerum decimarum solitarum e vestri medio dicto Capitulo more alias consveto provenientes, ipsis Exponentibus persolvere recusassetis, et recusaretis etiam modo, in praedictum ipsius Capituli, et damnum non modicum, quia vero Decimae in patrimonium Christi dedicatae, per vos et alios nostros subditos, et fideles suo tempore extradari, et persolvi debent. Idcirco mandamus vobis, et cuique vestrum serie praesentium strictissime, quatenus visis praesentibus universas decimas e medio vestri debitas, dictis Capitularibus tempore suo, sine aliqua difficultate, et renitentia effective psolvatis. Alioquin commisimus, et praesentibus firmiter mandamus fidelibus nris magnificis Bartholomaeo Dragfi de Beltheuk Vajvodae moderno, futurisque Vajvodis, et Vice Vajvodis partium Regni nri. Transilvan. ut ipsi vos, et vestrum quemlibet ad praemissa faciendam, cum omnibus gravaminibus Vestris, in talibus fieri solitis arctius compellant, et adstringant auctoritate nostra Regia praesentibus ipsis in hac parte concessa median. secus ergo non facturi: Praesent. plect. exhibent. restit. Datum Budae in festo B. Mathiae Apost. anno Domini 1498.

*) Ne aducemu amente, cá diecimele au fostu un'a dein causele principali a le revolutiunei celei mari dela a. 1437—8.; amu vediutu dein alte documente inca si alte fase, prin care mai trecuse acea causa. Amu intrebatu pe historici la unu altu locu, repetimu si la loculu acesta aceeasi intrebare: Unde a fostu in acelea tempuri si inpregiurari clerulu greco-resaritetnu romanescu dein Transilvani'a? Cumu isi apará mitropolitii, episcopii, protopopii si clerulu intregu drepturile loru asupra poporului de ritulu resaritetnu? Se poté óre, cá se nu se mai afle nici-unu feliu de urma de activitate a clerului acestuia, nici chiaru pe la finea vécului alu 15-lea? Pe atunci limb'a basericésca la romani era cea slavóna, si totu aceea era si administrativa si legislativa. Bene o scimu acésta. Apoi dara unde sunt incaie actele scrise in limb'a slavóna, despre viéti'a eclesiastica si nationale a romaniloru? Unde sunt?

Red.

**) Hic intelliguntur Valachi. Kemény.

Originale in papyro confectum. et sigillo super cera rubra ductili in medio harum Litt. ab intra impressivae communit. exstat in Arch. Capit. alb. fasc. 4. Nr. 40.

Transumtum habetur in Arch. fisci Trans. fasc. 20 Libri 2. fundi Regii Litt. J.

Ant. Szeredai in Notit. Vet. et novi Capit. alb. p. 117. mentionem facit har. Litt. eas tmn. non produxit.

Edidit Batthyány Leg. Ecc. III. p. 609.

(Va urma.)

Tiér'a de auru Ofiru a testamentului vechiu.

Poterea traditiuniloru la popórale mai pucinu culte este preste mesura mare. Unde lipsescu documentele istorice scrise, trebuie cautate in traditiune: traditiunea popolara le conserva.

Dupa-ce Europenii au descoperitu Americ'a, au aflu in traditiunile negriloru, cu uimire, cá in tempuri de totu betrane la ei ar fi venit dela resaritu ómeni albi, cu nai, si i-ar fi invetiatu cultulu Sórelui; dupa aceea se-ar fi reintorsu promitiendu-le, cá éra i voru cautá.

In Diodoru si Aristotele se-au aflu mai tardú doue sciri, cari ambele constata, cá fenicienii odinóra esclusivii domni ai tuturor mariloru, aru fi descoperitu, departe departe de columnele lui Hercule, in oceanulu atlantecu, una insula fructifera, cu paduri si riuri navigatórie. Regimulu Cartaginei ar fi suprimatu scirea despre descoperirea acestei lumi noue, parte pentru a oprí una emigratiune a Cartageniloru si mai alesu a poporului muncitoriu, parte pentru a posiede unu locu de refugiu, candu se-ar schimbá sórtea Cartaginei.

Cartageninii, unu poporu cultu, au uitatu mai tardú dupa-ce armele romane au decisu sórtea Cartaginei, de acestu refugiu; é Americanii nu i-au uitatu pe ei!

In presente suntemu, pre cumu se pare, in presér'a unei descoperiri de anticitati, pre care pamentulu de multu le-a astupatu, inse nu traditiunea. Sunt ruine, ce e dreptu, care inse ne voru lumina nu numai despre cultur'a domnitória cu vreo 3000 de ani de mai inainte, ci si despre comericiulu si industri'a popóraloru vechi. Sunt ruinele Ofirului, a le tierei de auru, d'in testamentulu vechiu.

Renumitulu geografu Dr. A. Petermann dein Gotha scrie urmatóriale despre acésta descoperire interesanta:

„Este cunoscutu, cá celi mai dístinsi scrutatori, in cursu de multi seculi si-au incercatu agerimea spiritului loru, inse fóra a obtiené unu resultatu multumitoriu, de a aflá localitatea Ofirului dein biblia, de unde regele Salamonu, sunt aprópe 3000 de ani, a importatu pre nai feniciene masse immense de auru, pietrii nestimate si óse de elefantu, pentru a-si in

altia edificiele cele admirabili si pompóse dein Ierusalimu. Unii pretindeau, cà Ofirulu este in Afric'a orientale séu in Arabi'a meridionale, altii in Indi'a séu Sumatra si éra altii chiaru in Indi'a occidentale si Peru. Numai atat'a a fostu siguru, cà acele mine, de unde au adusu aurulu, au fostu mine fórte avute de auru.

Candu au ajunsu portugallii, in seclulu a XVI. la Sofala,*) au aflatu acolo mine avute de auru, cari dein tempore stravechi erau cultivate, si la aceste mine au aflatu muri si ruine, cari, dupa traditiunile indigeniloru, erau asiediate de regin'a Saba. Dupacumu afirma Lopez, indigenii s'aru fi laudatu, ca posedu carti dein tempore stravechi, cari constatá espeditiunile salomonice la Ofiru.

Intrég'a literatura a eliniloru si a romaniloru nu ne spune nemicu despre acestu comerciulu stravechiu alu popóraloru, éra dein scriitorii arabici Masudi si Edrisi numai atat'a este siguru, cà dupa decaderia fenicieniloru, arabii cei poffitori de auru au continuatu acestu comerciulu preste totu evulu mediu, si ca in caletoriile loru, chiaru dein sinulu persicu, au mersu departe spre sudu si au cautatu desu tiermurii dela Sofala.

Domni'a portugalliloru in Sofala este de multu tempu numai una umbra a potestati loru de mai inainte, si incercarile facute in temporele nóstre de a-se intari cu armele in tiera, sau finitu cu unu desastru rusinosu.

In cele mai indepartate positiuni ale coloniiloru europene, in tier'a Capu si in republic'a Transvaala, de una serie lunga de ani s'au latitu faime despre ruine estinse si temple, obeliscuri, piramide etc., care se ar afla in intrulu Africeii sudice. Mai alesu seau interesatu de multu tempu missionarii, societati pentru missiuni⁴ dein Berolinu a chiarificá aceste faime si traditiuni obscure, si a cercetá insii ei aceste campii semanate cu ruine, fóra cá se le fi fostu pana acuma cu potintia a'si ajunge acelu scopu, ei au contribuitu totusi multu, cá Carolu Mauch, fórte meritatu si pana acumu prein lucrarile si scrutarile sale, se ajunga in stare in tómn'a trecuta a-si duce in indeplinire planulu seu si a intreprinde una caletoria pana la acelea edificia bebrane.

Dein epistolele si mapele acestui neobositu si destinsu scrutatoriu dein Zimbabye, 13. Septembrie, care imi venira la mana prin midilocirea dloru missionari, Grützner si Merensky, se constata, cà Mauch a descoperitu intr'adeveru edificiiuri intinse de una vechime fórte inalta.

Zimbabye este un'a dein aceste ruine vechi si jace, dupa determinarea astronomica a lui Mauch, sub 20° 14' latime sudica si 31° 48' lungime ostica dela Greenwich, togm'a la apusulu portului de Sofala, si numai 41 mile departare dela elu in linia

dirépta. Acést'a convine cu assertiunea scriitorului portugallu Dos Santos, cà portugallii aru fi aflatu, in departare de 200 mile marine spre vestu dela Sofala, in tier'a de auru (Aracto de ouro) ruine spatióse de muri.

In apropiare de Zimbabye a descoperitu Mauch si auru diluviale, care insusi speréza a-lu aduná si spalá.

Ruinele consista dein rupturi, muri pana la 30 urme de inalti, 15 urme de grosi si 450 urme in diametru, dein unu turnu etc. Cà tóte aceste foraeceptiune sunt redicate dein granitu cioplitu foracementu, arata, cà ele sunt de una anticitate inalta; desemnurile tramise de Mauch despre ornamentele ce se afla pre ruine, ne lasa a conchide cu certitudine, cà acele se tragu dela fenicieni, dela ómenii espeditiuniloru salomonice, si nu dela portugalli séu arabii. In totu casulu ornamentele nu contienu nemicu, ce ar fi portugallu séu arabicu, si ne semnaléza tempuri cu multu mai inaintate.

Populatiunea presenta locuesce pre acestu tienstu numai de 40 de ani; ea considera aceste ruine de sante, si toti credu tare, cà ómeni albi au locuitu odinórá aceste tienuturi, ce se vede si d'in urmele locuintieloru si ale unelteloru loru de feru, cari nu se póte se fia gatite de negrii.

Mauch abia a cercetat un'a din ruine si numai in fuga. 3 dile dela Zimbabye se afla alte ruine, intre cari, dupa descrierea indigeniloru, se afla si unu obeliscu. Mauch sperá a cercetá totu tienstulu. Acést'a este fórte frumosu, are preste 4000 urme preste libel'a marei, este bene adaptatu cu apa, fructiferu, si desu populatu de unu poporu diligente si paciuitu dein sementi'a Macalaca, care se ocupa cu agronomia, si cultur'a de vite, posede turme de boi, de oi si capre.

Se speramu, cà Mauch, dupa unu studiu mai aprofundatu si estinsu, va aflá si alte puncte de manecare despre caracterulu si originea acestoru ruine stravechi. Nu se póte prevedé, déca dein acelea studie va esí séu nu, la lumina, cà in adeveru Ofirulu biblicu a fostu acolo. Atàta se scie si pana acuma dein cate s'au descoperitu in tienstulu acela, cà espeditiunile salomonice la Ofiru stau in legatura mare cu Sofala. Navigatiunea dela porturile ei in marea rosii de a lungulu tiermuriloru osteci ai Africeii pentru midiolócele de navigatiune de atunci este evidenta; tempulu de 3 ani incóce si incolo nimeritu; siguru este, cà espeditiunile fenicieniloru pe mare s'au intinsu spre sudu, si cà Afric'a dein temporele cele mai indepartate avuse renumele unei tieri de auru. Presentele ne dá celu mai bunu argumentu, cà naile lui Salomonu au trebuitu se calatorésca numai spre sudu pentru a importá auru, pietrii scumpe si osu de elefantu. Campurele de diamante ale Africeii intre cu de presente pe tóte alte tieri, éra ce privesce ósele de elefantu, apoi dein Afric'a s'au adusu cele mai mari cantitati in piatile lumei."

*) Sofala se afla la tiermurii osteci-Africeii, opusu insulei Madagascar. Ref.

Unde este poporul, despre a carui marime ne vorbesc astăzi pietrele? Oare despre sârtea acestui popor ne voru spune ruinele, cari sunt atât de grandioase, în cătu celi cari le calca astăzi, le țien de sante? Ce sârte, ce revoluțiuni vehemente l'au potutu sterge de pre faci'a pamentului? Care este sârtea ultima înca și a popóraloru celoru mai mari? Unu popor mare ni se arata mare chiaru și în ruinele lui!

Noi pasimu, în idea cu unu presimțimentu obscuru preste ruinele de nou descoperite dein Afric'a. Într'aceea englesii, practici cá totu-deaun'a, si-au înaintatu posesiunile loru dela tiér'a Capu dein sudulu Africei spre nordu și si-au anexatu, cu cea mai naiva liniste sufletésca, campurele cu diamante, unu teritoriu, care până atunci erá alu republicei fluviului Orange și alu republicei transvaale. Numai înca pucinu spre nordu, englesiloru, și ve-ti avea și tiér'a de auru Ofiru!

Naseudu, 7. Ianuarie 1874.

Dr. P. T.

Acésta opiniune mai este înca fórte multu combatuta de cătra caletori eruditi, și astăzi opiniunea celoru mai multi este, cá Ofiru a fostu în Indi'a orientale. Ca corabierii lui Solomonu voru fi petrecutu acolo trei ani, séu trei luni, acésta nu însémna mai multu, decâtu ceea ce este sciutu de tóta lumea, cá în stravechime artea navigatiunei era în fasie de prunci, precumu și cá jidoviloru lui Solomonu și arabiloru, toti lacomi dupa avutii, le-a trebuitu tempu multu, până se adune auru, ebore și pietrii nestimate.

Dara afle-se Ofiru ori și unde, noue ne pasa neasemenatu mai multu de alte cestiuni, dein anticuitatea nóstra a daco-romaniloru, precumu de exemplu: Câte și care au fostu coloniile romane; de unde le-au adusu Traianu și successorii lui; câte au fostu municipiele și câte legiunile romane în Daci'a. Care cetati, fortaretie, castre romane au statu pe la punctele acelea, pe unde astăzi vedemu cetati și oppide, séu și numai sate, în Transilvani'a și în mai multe ținuturi ale Daciei? Pentru ce s'au aflatu și se mai afla cele mai multe ruine și alte monumente romane în Transilvani'a și cele mai pucine în Munteni'a? Care au fostu asiedimentele daco-romaniloru, cumu s'au gubernatu ei pe se-ne până la venirea magiariiloru în acestea țieri? etc. etc. etc. De altu-mentrea caletoriile și cercetarile în interiorulu Africei cá de treideci de ani încóce s'au înmultitu, și s'au publicatu sciri fórte interesante dein acea parte a lumii. Itinerariile și studiele facute în Afric'a de Livingstone, care a repausatu în anul trecut, se bucura astăzi de reputatiunea cea mai mare.

Red.

Versatulul.

(Fine.)

Scarlatin'a.

Scarlatin'a este o febra eruptiva speciale, contagiósa, insocita de-o durere la gátu mai multu séu mai pucinu violenta și caracterisata, esteriormente, prin eruptiunea de puncturi mici, la inceputu, isolate, mai tardiu, unite între densele, spre a formá Pete lungi, rosii, ce acoperu pelea în totulu séu în parte; eruptiune, ce este urmata în genere de descamatiune.

Simptomii. Cá si coriulu, scarlatin'a se imparte în trei perióde.

1. Invasiunea. Scarlatin'a incepe prin curbur'a, cephalalgia, câte odata gréti'a séu versatur'a si o ferbintiéla continua, care se caracteriza priu acela, cá ea este mai intensa decâtu la celelalte febre eruptive. Chiaru dela inceputu esista o durere de gátu mai multu séu mai pucinu violinte, causata prin inflamatiunea pharyngului. Periód'a de invasiune a scarlatinei este mai scurta decâtu la tóte celelalte febre eruptive; asia pe candu ea este de 3—4 zile la coriu, de 3 zile la variol'a discreta și de 2 zile la cea confluenta, la scarlatina nu este decâtu celu multu de 24 ore.

2. Eruptiunea incepe în dio'a adou'a a morbului, séu chiaru la finele zilei antea. Ea consista în ivire a unui numeru fórte mare de puncturi mici rosii, nu proeminenti la suprafaci'a pelei, ocupandu unu campu rosii. Aceste puncturi se marescu și impreunanduse unele cu altele, formezu nisce place large de unu rosii uniformu; placele, asemenea se apropia și se unescu si ele unele cu altele, în cătu tóta pelea iea o colóre stacogia, care dispare sub presiunea degetului. În genere eruptiunea incepe la facia, apoi se întinde la partile laterali ale gutului; une-ori ea se arata totu-odata la stinghie și la indoitur'a genunchiloru; în fine ea se întinde gradatu la trunchiu și la extremitati. Pe partile ocupate de eruptiune se desvolteza adese unu numeru mai mare séu mai mica de besicutie, mai antaiu seróse, apoi lactescente și în fine purilente; scarlatin'a atunci se numesce miliaria. Besicutiele mentionate ocupa une-ori tóta suprafaci'a corpului. Pelea este ferbinte, uscata, pruriginósa și, cá la variola, se observa și aici tumefactiunea maniloru și a pitióreloru; dein care cauza miscarele loru se facu cu greutate; inflatura acésta, în locu de a se arata în dio'a a noua, cá la variol'a, ea apare în dio'a a doua séu a treia. Eruptiunea scarlatinósa nu se face numai la pele, ci și pe peliti'a gurei, a limbei și a pharyngului; dein care cauza și partile mentionate iau o colóre rosia-viuá cá si pelea; și mai alesu limb'a devine lucitóre, cá cumu ea aru fi sclivisita. Angin'a sporesce, amigdalele se infla și adese se acoperu de o exsudatiune albitiósá, móle, pultacea, care simuléza o membrana diphtheritica; velulu palatinu fiendu inflatu, se radica cu greu pentru a astupa orificiele posteriori ale nariloru; de aceea, candu patientulu bea, licidii revinu pe nasu. Angin'a scarlatinósa se insocesce desu de inflatur'a ghindureloru submaxilare, care formezu

adeverate galci (bubóne). Durata erupțiunii este foarte variabilă, și prezintă irregularități mult mai mari, decât la toate celelalte febre eruptive; câte-odata erupțiunea este atât de fugace și ușoară, în cât deabă se poate constata prezența ei; alte-dati ea persistă în cursu de 12—15 zile; în comunu ea durează 7 și 8 zile. Ferbintiela persistă cu aceeași intensitate în totu cursulu perioadei eruptive; pulsulu se radica la 100, 120, 130 bataie pe minuta.

3. Descamatiunea și despoiarea. După cât-va tempu erupțiunea trece câte puțin; roșiata scade mai întâi, și apoi dispare cu totul; asemenea trece și durerea gutului; totu-odata epiderma se despoie de pe trunchiu și de pe extremități, cu acestu caracteriu particulariu, că pelitia se ia sub forma de soldii lați, cu totul diferiți de soldisorii plévoși, cari constituie descamatiunea coriului. Descamatiunea la scarlatina începe în genere, la gutu, trece la trunchiu și se termină la extremități; la degete epiderma se despoie conservându formă acestor organe, semenându cu unu degetariu; asemenea se despoie și epitelulu gurei și alu limbei; înse mai curendu decât la peale; atunci limbă ia o coloră roșie.

Formele scarlatinei. Descrierea precedentă este iconă unei scarlatine ușoare și regulate; înse morbulu acesta prezintă mai multe anomalii, irregularități complicațiuni și simptome mai multe și mai puțin grave (maligni); așa: 1) către fenomenii ordinari ai invasiunii se alipesc, adese: delirulu, agitațiunea nocturnă și coma, miscarile convulsive, trăsătură tendóniloru, funigaiosi a limbei, supresiunea urinei, și alte simptome nervose; acești fenomene, în locu de a însoți invasiunea, îi se potu ivi la o epochă mai înaintată a erupțiunii; și atunci constituie scarlatină nervoasă, malignă (acea rea), ataxică, adinamică; 2) coloră erupțiunii poate fi mai închisă, mai palidă, și lipsesc cu totul; și atunci scarlatină se dice fără exanthema; această formă rară se observă în tempi de epidemie; 3) angina poate predomină peste ceialți fenomene; și atunci scarlatină se dice anginoasă; 4) o parte mai mare și mai mică a pharyngului și a gurei se poate mortifica prin violența inflamațiunii, și prin geniulu septicu particulariu alu morbului, și această se numesc scarlatină gangrenoasă; 5) scarlatină se chiama haemorrhagică, cându o cantitate mai mare și mai mică de sange se estraversesă în țesetură pelei, sub conjunctive, la suprafața diverselor membrane mucose, și chiar în parenchymă organelor. Cea mai comună este haemoragiă renichiloru, de unde rezultă haematuria (esirea udului cu sange). Scarlatină haemorrhagică se însocește desu de cea nervoasă, precumu amu arătat la coriulu haemorrhagicu; 6) angina scarlatină, în locu de a scădea în proporțiune cu erupțiunea, devine mai mare, și atunci sporesce și inflatură ghindureloru submaxilare (a galcelor art. 22), febră se augmentă, delirulu se declară, limbă se usucă, și bubonii menționați supurezu; sediulu ordinariu alu buboniloru scarlatinosi este gutulu, înse ei potu ocupa stinghele, subli-

rele și alte parti ale corpului; 7) în perioadă a trei se arată și infiltrațiunea țeseturei celulare; une-ori această constă deintre o simplă bugediela a fetiei; înse foarte desu ea conduce la o hydropisia generală, ce în comunu trece dela sine; câte-odata înse ea este urmata de eclampsia, care ocazionează mórtea la unii copii; alte-dati acestia moru de oedemă glótei, art. 55, causată prin propagarea infiltrațiunii la legaturile epiglotei; 8) scarlatină se însocește adese de albuminuria, provocată prin congestiunea renichiloru, ce în genere dispare împreună cu ceialți simptome; câte odata ea devine cronică și determină hydropisiă, despre care amu tractat la morbi renichiloru; 9) une-ori scarlatină este însoțită de dureri articulare, diferite de durerile reumatismale ordinare; aceea ce constituie reumatismulu scarlatinosu.

Causele. Causă primară a scarlatinei este unu agentu specialu transmisibilu, necunoscutu în esența lui, dar cunoscutu prin efectele ce elu produce; acestui agentu scarlatină dătoresce contagiositatea sa. Deși scarlatină nu crătia nici o etate; totuși ea afectă mai desu, pe copii și pe indiviții tineri de cât pe adulți și bătrani. Până la etatea de 20 ani persoanele de ambele sexe sunt de o potrivă espuse; trecută această etate; femeile se par mai desu lovite decât bărbații. Scarlatină că și coriulu, se arată mai multu primăveră și veră. În comunu ea nu afectă același individuu decât odata. Scarlatină este mai puțin frecventă, decât coriulu și decât versatulu.

Diagnosulu. Intensitatea febrei, roșiata limbei, complicațiunea anginei ne facu a crede la existența unei scarlatine, chiaru de în momentul invasiunii sale; prezența petelor large și roșii, uniforme, ce acoperu o mare parte a corpului, nu mai lasă nici o îndoială despre existența scarlatinei.

Scarlatină difere de coriu: 1) prin prodromii sei, 2) prin caracterii sei de erupțiune și fenomenii ce o însocește, și 3) prin modul descamatiunii (despoiării) sale.

1) Coriulu se anunță prin semnele unei inflamațiuni ușoare a mucozelor oculare, nasale și bronchiale, cumu: lacrimarea, tusea, strănutarea etc. Acești fenomene lipsesc la scarlatină, care este însoțită, chiaru dela începutu: de o angină mai multă și mai puțin intensă, cu roșiata viuă a gurei și a limbei. Prodromii au o durată de 2, 3, 4 și 5 zile la coriu, dela câte-va ore până la o zi la scarlatină. Ferbintiela (febra) este multă mai intensă la această de în urmă, decât la cea de întâia. Simptomii cerebrali sunt mai rari și au mai puțină violență la coriu, unde nu se observă inflatură mai sus menționată a manelor și a picioarelor.

2) La coriu petele sunt mici, numeroase, separate unele de altele prin intervale largi, în care pelea conservă coloră ei naturală, și sunt dispuse în modu irregulariu; la scarlatina roșiata pelei este uniformă, petele sunt large și de o coloră roșie, cu multă mai viuă decât a petelor coriului; chiaru cându scarlatină

se prezintă sub formă punctată, rosiații a punctatelor este regulată, aceea ce nu se observă la coriu.

3) La coriu descamatiunea lipsesce, s'eu se face prin mici soldii plevoși; la scarlatina epiderm'a se iea în bucati. Cându angin'a domnesce peste ceialalti accidenti (scarlatin'a angin'osa), erupțiunea p'ote fi atât de usi'ora, în câtu ea trece neobservată; dar atunci intensitatea febrei ce nu este în proporțiune cu a unei simple faryngite, rosiații a viu'oe a gurei și a limbei, starea albumin'osa a udului, coincident'i a unei scarlatine în vecinatatea individului, care prezintă fenomenii menționați, ne opresce a crede la o angina simplă. Angin'a pultacea scarlatin'osa diferă de angin'a difteritică art. 8; că-ci la ac'asta dein urma începutulu este insidiosu, febra lipsesce, s'eu este f'orte moderată; pseudo-membran'a este omogenă și f'orte aderentă la suprafața ce acopere, avendu tendința de a se întinde la partile învecinate; limb'a este mai totu-deauna naturală, s'eu acoperită cu o manjitură albă-gălbie. La angin'a scarlatin'osa dein contra febra este violintă, limb'a este stăgogă, materi'a pultacea, în locu de a fi omogenă, ese corastită, casei-formă; ea se desprinde lesne, s'eu se desface, punendu pe ea degetulu s'eu altu corpu virtosu; ea nu se întinde peste puncturile unde s'au arătat la începutu.

Prognosulu. Scarlatin'a este în genere mai gravă decâtu coriulu. Înse casurile usi'ore fiindu bine cautate, se vindecă f'ora dificultate. Scarlatin'a haemorrhagică și acea insocită de accidenti cerebrali este mai totu-deauna mortală. Asemene hydropisi'a este unu semnu reu, mai alesu, cându ea este generală, că una ce predispuie la oedem'a gl'otei. Violinti'a anginei, bubunii scarlatinosi, abcesii ganglionari și alti accidenti a-i cordului și a-i renichiloru suntu complicațiuni de o mare gravitate.

Tractamentulu scarlatinei diferă pucinu de alu coriului; așa s'iedea în patu, diet'a și beuturile caldute și asudătorie ajungu pentru casurile usi'ore. Cându angin'a este moderată: a) se voru întrebuintiă midiułoce indicate la art. 7, Nr. 3, 4 și 15; b) cându ea este violentă, se va pune unu numeru de lipitori dela 12—16 sub falci după etatea bolnavului; c) se va administră tartarulu emeticu în modulu prescrișu la art. 56 Nr. 2; d) se va aplică o visicatoria la c'efa; e) cându angin'a iea unu caracteru gangrenosu, se voru întrebuintiă midiułoce indicate la art. 8, și aci prescriși la art. 7 Nr. 6, făc'endu gargara cu decoctu de china, dein care pacientulu va luă și pe dein intru; f) d'eca se iveste inflamatiunea vreunuiă deintre organele respiratorci, se voru întrebuintiă midiułoce indicate la capitulu III, conformu cu natur'a morbiloru respectivi, la casu de complicațiune cu fenomenii cerebrali nu inflamatorii; la scarlatin'a cea rea (malignă) s'eu adinamica se voru aplică și sinapismii, visicatorie, camforă, aetherulu și alte remedii, ce se voru mai prescrie de cătra medicii respectivi; h) în fine pentru moderarea accidentiloru nervosi, s'au propusu și afusiunile de apă rece, ce se voru practica ținendu pe bolnavu într'o cada desi'erta și turnandu doue s'eu trei cofe de apă rece pe corpu, după care

nestersu se va înveli bine și se va pune în patu; asemene se voru putea face și spalari reci, frecanduse corpulu pacientulu cu unu siervetu s'eu burete muietu în apă rece. La scarlatin'a haemorrhagică se voru întrebuintia remedii indicați la art. 10 lit. e; în casu de haemorrhagia intestinală se voru face clistere cu decoctu de c'oja de stejaru, s'eu cu o soluțiune de p'etra acra. Epistax'a se va tractă în modulu indicatu la art. 51 lit. e. În tempulu convalescentiei se va aplică aceeasi paza că și la coriu.

Exemple de limb'a și terminologi'a militară.

(Urmare.)

B. Ordinea de luptă.

47. În ac'asta ordine batalionulu se împarte în trei companii numite corpu de bataia și într'o compania numită de tiraliori. Corpulu de bataia p'ote fi s'eu desfășurat, s'eu formatu în col'one de companii, s'eu în col'ona de batalionu.

48. Compani'a de tiraliori luată pe rendu dein batalionu, se va împarti în doue; fia-care parte va fi hotărită prin denumirile de tiraliori dein dr'ep't'a și tiraliori dein stang'a. Ele se asi'edia, s'eu inapoia aripiloru batalionulu, s'eu în esielonu, inapoia acestora, s'eu unite inapoia centrulu fia-carui batalionu, după cumu va vedea comandamentulu și dispositi'a ordonată pentru corpulu de bataia. Capitanulu remane la plotonulu 2-lea.

49. În t'ote formatiile în col'one de compania, siefii subîmpartiriloru se asi'edia la doui pasi înainte centrulu subîmpartiriloru lor; capitaniu pe unulu dein flancuri și în dreptulu antaiei subîmpartiri dein companiile lor.

Observatii relative formatiiloru în linia.

50. Deosebitele elemente ale trupelor desfășurate voru luă totu-deauna dela dr'ep't'a la stang'a, numerile ce ocupă în linia, ori-care aru fi înt'ocerile făcute dein formati'a primitivă, fia pe antaiulu, s'eu pe alu duoilea rendu.

51. Pe acestu principiu, d'eca trup'a se va înt'orce cu fati'a pe alu duoilea rendu, dr'ep't'a fia-carei companii va deveni stang'a și reciproc; plot'onele, semi-plot'onele, sectiile și rendurile voru schimbă numerile; dreptii directionali voru deveni stangi, și stangii voru deveni drepti; sublocotenentulu va pastră comand'a plotonulu seu, devenitu antaiulu plotonu; locotenentulu va pastră asemenea comand'a plotonulu seu, devenitu alu duoilea plotonu; siefii de semiplotone voru comandă respectivu antaiulu și alu treilea semiplotonu.

Formatiile în col'ona.

52. Se numesce col'ona ori-ce formație, în care deosebitele elemente ale unei trupe, sunt asiediate

unele in urma altora, fia pe compania, fia pe plotonu, fia pe semiplotonu, fie pe sectie.

53. Colón'a de compania séu de plotonu se forméza la distantia intréga, la semidistantia séu in glóta; colón'a de semiplotóne se forméza la distantia intréga séu in glóta.

54. Intr'o colóna, brigadele unei aceeași divisi, regimentele unei aceeași brigade, și bataliónele unui același regimentu, voru fi hotarite, dá la capu la códa, prin numerile ce ocupa in colóna. Se va face asemenea cu companiile in batalionu și cu subimpartirile in compania, fia pe antaiulu séu pe alu duoilea rendu.

55. Colón'a indoita fiendu reunirea a duoe colóne unite, numirea subimpartiriloru in fia-care dein aceste duoe colóne se va face dupa același principiu.

56. Intr'o colóna cu distantia intréga, bataliónele voru fi despartite intre ele prin distantiele egale intervaleloru, care le desparte in linia, mai multu frontulu unei subimpartiri; deosebitele subimpartiri ale unui batalionu voru avea intre ele distantia de subimpartire dela directionalu la directionalu.

57. Intr'o colóna cu semidistantia, bataliónele voru avea intre ele distantia unei subimpartiri; subimpartirile deintr'unu batalionu voru avea intre ele semidistantia unei subimpartiri.

58. Intr'o colóna in glóta, bataliónele voru avea intre ele o distantia de diece pasi; subimpartirile deintr'unu batalionu voru avea intre ele o distantia de 6 pasi.

59. Intr'o colóna pe semiplotóne, fia-care siefu de semiplotonu va fi la duoi pasi inaintea centrului semiplotonului, séu intr'o colóna pe plotóne, séu pe compania, fia-care sefu de plotonu va fi la duoi pasi inaintea centrului plotonului seu. In tóte casurile capitani se punu la trei pasi inaintea frontului, séu inaintea antaiei subimpartiri dein companiile loru.

60. In ori-ce colóna ofierii insarcinati cu functia de adiutanti-maiori, se punu la siese pasi pe flanculu antaiei subimpartiri in partea directiei; adiutanti se punu la aceeași distantia pe flanculu celei dein urma subimpartiri dein bataliónele loru in aceeași parte.

61. Candu se va rumpe in colóna manevrandu si trebuie se se prelungésca pe linie, comandantii de divisie, de brigada, de regimentu și de batalionu, remanu la distantiele loru, pe flancu și in dreptulu centrului trupeloru loru, in partea unde se gasea in linia. Tobosari, cornisti și musicanti remanu asemenea la locurile loru, in dreptulu centrului batalióneloru loru, in partea unde se gasea in linia.

62. Candu se indoesce in colóna, comandantii trupei numiti mai susu se ducu la locurile loru, pe flancu și in dreptulu centrului trupeloru loru, dein partea directiei. Tobosari, cornisti etc. se ducu pe flanculu opusu directiei, la distantia loru și in dreptulu centrului batalióneloru loru.

63. Intr'o colóna de caletoria, generalii, colonelii

și maiorii se punu in capulu trupeloru loru. Tobosari, cornisti și music'a merge in capulu batalióneloru dein cari facu parte.

64. In tóte formatiile in colóna, portu-drapelulu și sergentulu sirului seu, se punu pe rendulu incheitoriloru alu subimpartirii dela stang'a, carea se afla in linia.

Ordinea in care trupele trebuie se defileze.

65. Comandantulu voidu se face se defileze, va formá trupele in colóna de compania séu de plotonu; dupa acésta va asedia duoi jaloneri in directia ce trebuie se urmeze directionalulu dein capu, și comanda:

Pentru defilare.

66. Acésta comanda fiendu repetata, colonelulu in fia-care regimentu se pune in capulu regimentului seu; maiorii in capulu batalióneloru; tobosari, cornisti și music'a in capulu antaiului batalionu.

67. Dupá acésta comandantele trupeloru va pune colón'a in marsiu, armele pe unulu dein umere, observandu de a dá directia in partea unde va fi asediata persón'a careia trebuie se i se dea onorurile.

68. Regimentele voru defilá séu cu armele la umeru, séu cu armele pe unulu dein umere, dupa ordinulu se va fi datu.

69. Candu defilarea se va face cu armele la umeru, comandantulu batalionului dein capu va comandá: la uméru, la cincidieci pasi departe de persón'a carei i se dau onorurile. Music'a incepe a cantá dela acésta distantia.

70. Candu tobosari, cornisti și music'a regimentului dein capu voru fi ajunsu la treidieci pasi de persón'a pe de inaintea careia se defiléza, tambur-maiorul i face se privésca dein colóna printr'o miscare de flancu, (la drépt'a séu la stang'a), dein partea opusa directiei; dupa acésta i face se ocolésca pe síruri la siese pasi in afara de flanculu colónei, si i va conduce in dreptulu persónei careia i se dau onorurile, unde i opresce si i întorce la frontu. Music'a urméza a cantá, pàna candu cea dein urma subimpartire a regimentului a defilatu; dupa acésta va incetá si impreuna cu tobosari și cornisti va urma códa regimentului prin o miscare de ocolire.

71. Tóte bataliónele dein colóna voru luá: la uméru, dupa comand'a siefiloru loru respectivi pe mesur'a ce ajungu la cincidieci pasi de persón'a carei i se dau onorurile; voru luá arm'a pe unulu dein umere, candu cea dein urma subimpartire a fia-caruia va fi trecutu de o aceeași distantia.

72. Indata ce music'a regimentului dein capu va incetá se cante, tobosari regimentului care urméza voru bate, și music'a va incepe se cante la distantia de cincidieci de pasi.

73. Candu tobosari, cornisti și music'a regimentului alu duoilea voru ajunge la treidieci pasi de persón'a pe deinaintea carei trebuie se defileze, se ducu de se forméza in același locu cá cei dela au-

taiulu, si voru stá, music'a urmandu a cantá pàna candu cea dein urma subimpartire a regimentului a trecut de densii; dupa acésta se ducu in urm'a acestei subimpartiri, si asia mai incolo dein regimentu in regimentu pàna la celu dein urma.

74. Comandantulu trupeloru se asiédia la trei-dieci pasi inaintea comandantului divisiei dein capu; adiutantií sei langa densulu si pucinu mai inapoi, dein partea opusa directiei; siefulu seu de statu-maioru la siese pasi inapoia lui avendu ceva mai inapoi, la duoi pasi si pe unu rendu, oficerii atasati la statulu-maioru si oficerii de ordonantia, acesti dein urma dein partea opusa directiei. Dupace a salutat, se duce urmatu de statulu-maioru alu seu, se pune ceva mai inapoi de persón'a pe deinaintea carei defiléza, in partea opusa aceleia de unde vinu trupele. Dupace defilarea se va fi terminatu, se apropie de acésta persóna, o saluta si primesce ordine.

75. Toti oficerii generali si celialti voru urma a merge in capulu trupeloru loru respective.

76. Fia-care comandantu de divisia va fi urmatu la treidieci pasi de comandantulu brigadei dein capu, statulu-maioru alu seu, dispusu cá alu comandantulu trupeloru.

77. Fia-care comandantu de brigada va fi urmatu la siese pasi de comandantulu antaiului regimentu alu brigadei; adiutantulu si oficeriulu seu de ordonantia langa densulu si pucinu mai inapoi dein partea opusa directiei.

78. Fia-care colonelu va defilá la capulu regimentului seu; locotenentulu-colonelu si oficeriulu de ordonantia la trei pasi inapoia acestora, va fi urmatu la siese pasi de capitanulu companiei antaia.

79. Celialti maiori defiléza la siese pasi inaintea capitanului companiei antaia dein bataliónele loru.

80. Oficeriulu insarcinatu cu functi'a de adiutantu-maioru si adiutantulu fia-carni batalionu, defiléza la locurile loru in colóna, inse la duoi pasi dela directionali.

81. Medicii, cassarii si oficerii cu imbracamintea defilezu la duoi pasi in afara de cea dein urma subimpartire dein bataliónele loru, dein partea opusa directiei; cu sabiile in téca.

82. Portu-drapelulu regimentului merge inapoia centrului si la semi-distantia dela subimpartirea de care se afla mai aprópe.

83. Celialti oficeri si suboficeri mergu la locurile loru de colóna.

84. Directionalii tienu capulu dreptu candu defiléza; soldatii si oficerii se uita la persón'a carei i se dau onorurile, trecèndu pe deinaintea ei si fixéza ochii, in ochii acelei persóne.

85. Totu oficeriulu care face se defileze, trebuie se salute persón'a carei i da onorurile.

86. Déca persón'a pe deinaintea carea defiléza este unu oficeriu generalu, oficerii superiori saluta.

87. Candu defiléza pe deinaintea inaltimei sale

Domnului, inaltimei sale Dómnei, séu pe deinaintea unui membru dein famili'a Domnitóre, oficerii superiori si drapelurile saluta.

88. Defilarea se face in colóna cu distantia intréga, séu pe batalióne in glóta. Candu defilarea se face in glóta, portu-drapelulu regimentului va merge in dreptulu si la duoi pasi de capitanulu companiei care urméza compani'a sa dein partea directiei.

89. In defilarea cu distantia intréga, distantiele ce trebuie a se observa intre regimente, brigade si divisii, se voru socotí dela cód'a fia-carui regimentu pàna la capulu tobosiariloru regimentului, care urméza in colóna.

90. In defilare trup'a va merge in cadenti'a pasului iute de una suta diece pasi pe minutu.

Compositi'a si marsiulu detasiamentului care merge se iea drapelulu

92. Candu drapelulu trebuie scosu, o compania pe rendu, este comandata pentru a merge selu aduca; ea se pune in marsiu in ordinea urmatória: tamburu-majorulu, tobosiarii si cornistii batalionului adaogati la detasiamentu, urmatu de musica; detasiamentulu formatu in colóna, cu arm'a pe unulu dein umere; portu-drapelulu intre cele duoe plotóne.

93. Detasiamentulu merge in acésta ordine, fara ca tobosiarii, cornistii séu music'a se sune. Ajungèndu la locuinti'a colonelului; se forméza in linia in dreptulu portii de intrare.

94. Portu-drapelulu insocitu de unu oficeriu si unu suboficeriu se ducu dupa acésta se iea drapelulu.

95. Candu portu-drapelulu urmatu de oficeriu si suboficeriu va esí cu drapelulu, se opresce inaintea portii; comandantulu detasiamentului presentéza armele si saluta cu sabia, tobosiarii si cornistii suna la drapelu.

96. Dupa duoe tacturi, comandantulu detasiamentului face se inceteze de a mai suna; ia la umeru si rumpe in colóna, portu-drapelulu se asiédia intre cele duoe plotóne; oficeriulu si suboficeriulu reiau locurile loru.

97. Detasiamentulu se pune in marsiu in ordinea de mai susu; tobosiarii si cornistii suna, music'a canta.

Onorurile cuvenite drapelului.

98. La sosirea drapelului, tobosiarii si cornistii incetéza de a suna si detasiamentulu se opresce. Colonelulu va face se se presenteze armele si se duce la 10 pasi inaintea sírului drapelului cu faci'a inainte; portu-drapelulu se duce la diece pasi inaintea colonelului, cu facia la densulu; colonelulu saluta, tobosiarii si cornistii suna la drapelu, music'a suna imnulu, dupa care portu-drapelulu intra la loculu seu in rendu.

99. Dupa acésta detasiamentulu se duce la loculu seu trecèndu pe deinapoia regimentului.

100. Drapelulu se duce la locuinti'a colonelului in ordinea prescrisa mai susu; tobosiarii voru bate, cornistii suna, music'a canta.

Onorurile cuvenite serviciului divin.

101. Candu la paradele bisericesti sunt trupe cu armele, ele nu presenta armele la nimeni, pana dupa sfirsitul serviciului divin.

102. Inainte de inceperea serviciului divin nu se voru da onorurile, decatu ministrului de resbelu si generalilor, comandantilor divisiilor teritoriale, seu in lipsa lor locotitorilor; era in garnisonele unde nu sunt generali, celu mai mare in gradu siefu de garnisóna priimesce aceleasi onoruri.

103. Acesta se va face in chipulu urmatoriu: oficerulu care comanda parad'a, comandéza: 1. drepti, 2. la umeru; music'a nu canta, tobosiarii si cornistii nu suna. Soldatii atientéza privirea la siefu, si dupa ce acela pentru care s'a facutu acesta a intratu in biserica, seu a ordonatu, acela care comanda dice: 1. la pitioru:

1. Pe locu repaosu.

104. Ori de câte ori trupele se voru afla sub arme, si pe deinaintea lor va trece siefulu corpului lor, ele voru face totu in chipulu aratatu mai susu.

105. Candu la parad'a serviciului divin sosese domnitoriulu, domn'a, printiulu ereditariu si famili'a domnitore, comandantulu paradei da comendile prescrie la Nr. 103, adaogendu si presentarea armei, music'a si tobosiarii cu cornistii se conformu intoemai celor prescrie la acelu articolu. Dupa ce s'a comandatu presentarea armelor, siefulu paradei se duce la flanculu de unde siefulu care primesce parada, are se vie. Aceleasi onoruri se dau acelora cari in lipsa inaltimilor lor primescu parad'a.

106. Cu câteva momente inaintea esirei sante-lor daruri, comandantulu paradei dupa ce va pune se ia armele la pitioru, deca nu le au mai deinainte, ordona unui tambur-maioru se bata rugatiunea, dupe care siefulu de corpuri comanda.

(Va urma.)

Nr. 35 - 1874.

Procesu verbale

luatu in siedinti'a lunaria a comitetului asoc. trans., tienuta in 3. Febr. c. n. 1874 sub presidiulu dn. consiliariu gub. Pavelu Dunc'a, fiendu de facia domnii membrii Elia Macelariu, Bar. Ursu, I. Hannia, C. Stezariu, Vis. Romanu, I. V. Rusu, Zach. Boiu, dr. I. Nemesiu si I. Cretiu.

§ 1. Dn. cassariu presentéza conspectulu despre perceptiunile si erogatiunile asociatiunei pre tempulu dela siedinti'a comitetului dein 8. Novembre 1873, pana la siedinti'a presente Dein conspectulu acest'a resulta, cumu-cà in restimpulu numitu s'au incassatu la fondulu asociatiunei 1431 fl. 24 cr. si s'au erogatu mai alesu pre stipendia si ajutoria 1663 fl. 30 cr. (Nr. prot. ag. 33, 1874.)

Spre scientia.

§ 2. Totu dn. Cassariu mai presentéza conspectulu despre starea fondului academiei pre tempulu acestei siedintie, dein care se vede, cumu-cà

fondulu academiei are in proprietatea sa 11,892 fl. 99 1/2 cr. (Nr. prot. ag. 34, 1874.)

Spre scientia.

§ 3. Se raportéza in specialu despre banii incursi la fondulu asociatiunei dela siedinti'a comitetului dein 30. Decembre 1873. pana la siedinti'a presente, si anume:

a) Cá interese obvenitorie cu 1. Ianuarie 1874 dupa couponii obligatiunilor urb. trans s'au incassatu 875 fl. 17 1/2 cr. (Nr. pr. 1, 1874.)

b) cá interese obvenitorie cu 1. Ianuarie 1874. dupa couponii obligatiunilor de statu convertate in argentu 75 fl. 60 cr. (Nr. pr. 3, 1874.)

c) Cá interese obvenitorie cu 1. Februarie 1874. dupa couponii obligatiunilor de statu in argentu 12 fl. 60 cr. (Nr. 32, 1894.)

d) Cá interese obvenitorie cu 1. Februarie 1874. dupa couponii dela actiunile bancei gen. „Transilvani'a“ au incursu 59 fl. 40 cr. (Nr. prot. 30, 1874.)

e) Cá tacse de membrii ordinari si pentru o diploma au incursu 21 fl. (Nr. prot. ag. 5, 9, 13 si 17, 1874.)

f) Prein dn. profesoriu gimn. in Blasiu, Alexandru Gram'a, s'au tramesu rat'a I. dein sum'a de 200 fl. ce are a'o refunda la fondulu asociatiunei, cá fostu stipendiatu in suma de 50 fl. (Nr. 7, 1874.)

g) dela societatea academica dein Gratiu: „Romanismulu“ degia desfientata, s'au tramesu la asociatiune, 15 fl. (Nr. 14, 1874.)

h) Cá prenumeratiune la „Transilvani'a“ pre 1874. au incursu pana in presente 195 fl. v. a. (Nr. prot. ag. 5, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 21, 26 si 28, 1874)

Se iea spre scientia.

§ 4. Asemenea se reportéza in specialu despre banii incursi la fondulu academiei dela siedinti'a comitetului dein 30. Decembre 1873. pana la siedinti'a presente, si anume:

a) Cá interese obvenitorie cu 1. Ianuarie 1874. dupa couponii obligatiunilor urb. trans. au incursu 197 fl. 73 1/2 cr. (Nr. prot. 2, 1874.)

b) cá interese obvenitorie cu 1. Ianuarie 1874. dupa couponii obligatiunilor de statu convertate in argentu 12 fl. 60 cr. (Nr. prot. 3, 1874.)

c) Cá interese obvenitorie cu 1. Februarie 1874. dupa couponii dela actiunile bancei gen. „Transilvani'a“ 23 fl. 10 cr. (Nr. prot. 31, 1874.)

d) Cá interese obvenitorie cu 1. Februarie 1874. dupa couponii obligatiunilor de statu 16 fl. 80 cr. 32, 1874.)

e) Prein dn. avocatulu in Abrudu, Iosifu Cristianu, s'au tramesu pentru fondulu academiei cá oferte 1 galbenu de 20 franci si 5 fl. in bancnote (Nr. 13, 1874.)

Se iea spre scientia.

§ 5. Se produce unu documentulu dein partea cassei, prin carele se constatéza, cumu-cà aurulu si argentulu incursu la asociatiune, s'a schimbatu cu

cu bancnote in v. a. si anume cu sum'a de 88 fl. 97. cr., asemenea si argentulu incursu pentru fondulu academiei s'a scambatu in bancnote in suma 13 fl. (Nr. prot. 4, 1874), [a se mai conferi §§ 3. lit. b., c. si 4. lit. b.]

Spre scientia.

§ 6. Secretariulu II. presentéza suplic'a lui Gregoriu Muresianu sodalu de cismariu in Alba-Iulia, prin carea cere, a ise accordá óresi-care ajutoriu dein fondulu asociatiunei. (Nr. 16 1874.)

Se decide a i se resolvii:

Cumu-cà, dupace ajutóriele preliminate pentru sodalii de meseria pre anulu curente 187³/₄, s'au impartitu degiá, cererei suplicantelui acum nu se póte deferi, ci se indrépta a concurge la ajutoriele asociatiunei, ce se voru preliminará la tempulu seu, pre anulu viitoriu.

§ 7. Secret. II. presentéza cererile urmatórie-loru societati si respective institute, care ceru a li se da gratis foí'a asociatiunei si pre anulu 1874. si anume:

a) A societatiei de lectura a junimei romane studióse dein Oradea mare (Nr. prot. ag. 8, 1874.)

b) A directiunei scólei normale dein Lapusiulu ungurescu. (Nr. 23, 1874.)

c) A teologiloru romani dein Oradea mare. (Nr. 24 1874), si in fine

d) a societatiei de lectura dein Naseudu: „Vir-tus romana rediviva,“ (Nr. 29; 1874.)

Se decide: a i se scrie redactiunei „Transilva-niei“, cá pre sém'a societatiloru si respective institu-teloru susu amentite, se dispuna a se espedá si pre anulu curente 1874, câte unu exemplariu gratis dein foí'a asociatiunei.

§ 8. Consistoriulu archidiecesanu gr. orient. tra-mese consemnarea teneriloru stipendiati dein fondu-rile archidiecesane pre anulu scol. curente 187³/₄. (Nr. 22, 1874.)

Se iea spre scientia.

Directiunea despartimentului cercuale (I.) alu Brasiovlui, aterne protocolulu siedintiei subcomite-tului, dein 30. Decembre 1873.

Dein anuntitulu protocolu se vede, cumu-cà re-spectivulu subcomitetu, intre alte afaceri curente, a luat dispositiunile de lipsa, cá dein suma de 100 fl. preliminata in bugetulu seu, pre anulu 187³/₄ 50 fl. se se impartia pentru ajutorarea invetiaceiloru de meseria seraci, ér alti 50 fl. s'au destinatu pentru procurarea de carti si recuise instructionali, pre seam'a scóleloru romane serace, dein despartiem-tulu resp. (p. 18.) (Nr. prot. ag. 20, 1874.)

Se iea spre scientia cu aprobare.

§ 10. Directiunea despartimentului cercuale alu Fagarasiului (II.) aterne protocólele siedintiei subco-mitetului dein 8. Septembrie 1873. si 20. Ianuariu 1874.

Dein amentitele protocóle resulta, cumu-cà sub-comitetulu resp. in siedintiele sale, intre alte afaceri

curente, s'a ocupatu cu luarea dispositiuniloru ne-cesarie pentru infientiarea unei biblioteci pre seam'a despartimentului respectivu (p. IV.) si totu-odata a decisu, cá adunarea gen. cercuale, amanata dein Septembrie an. trecutu se se tiena pre anulu curente la Cohalmu, in 3. Maiu (p. V.) (Nr. prot. ag. 27, 1874.)

Se iea spre placuta scientia.

§ 11. Directiunea despartimentului cer. al. Sa-besiului (IV.) cu privire la provocarea acestui comi-tetu dein 8. Iuliu 1873 Nr. 155, respunde in caus'a informatiuniloru cerute, cu privire la computulu comitetului arangiatoriu pentru primirea membriloru asociatiunei la adunarea gen. dein 1872. si totuodata aterne un'a consemnare de banii incursi la numitulu comitetu arangiatoriu, cu aceea ocasiune, cum si de-spre titulii sub care s'au erogatu cuanturile incurse. (Nr. prot. 25, 1874.)

Dupa ce referentele secret. II. isi face raportulu seu in cestiunea subversante, pre bas'a acteloru re-spective, — luanduse obiectulu la desbatere meritoria, in decursulu aceleia, se facu urmatórele propuneri:

Dn. consiliariu gub. Macellariu propune, cá com-putulu comitetului arangiatoriu se se ia spre scientia, de órece banii s'au cheltiutu degiá, prein urmare fapt'a nu se mai póte face nefacuta; dar' totuodata, se i se rescrie, cumu-cà acestu comitetu ar fi doritu, cá dein consideratiunea intereseloru generali ale asocia-tiunei, superplasiulu, ce a resultatu dupa subtragerea speseloru se se fia pusu la dispositiunea asociatiunei respective si se se fia administratu in favórea fondului aceleia.

Dn. dr. Nemesiu propune, cá inainte de ce s'ar luá conclusiune in obiectulu dein cestiune, comitetulu arangiatoriu, si respective inteligenti'a dein Sabesiu, se se recerce a dá desluciri, despre conclusele ce le a adusu in obiectulu atinsu inainte de adunarea gen., cá astfelu se se póta reportá in asta privintia la adunarea gen. viitória.

Dupa discussiuni, la cari participa mare parte deintre membrii presenti, submitenduse mai antaiu la votu propunerea dn. dr. Nemesiu cá cea mai de-partea, aceea se respinge cu maioritate de 5 contra 3 voturi, adoptanduse totu cu maioritate de 5 contra 3 voturi. propunerea dlui consiliariu Macelariu, carea se ridica la valóre de conclusu.

§ 12. Comisiunea esmisa in siedinti'a comitetu-lui dein 30. Dec. 1872, in privinti'a esaminarei com-putului substernutu dein partea dlui secret. I., Geor-gie Baritiu, despre perceptiunile si erogatiunile fóiei asociatiunei pre an. 1873 prin referentele seu dn. cassariu Const. Stezariu isi presentéza raportulu seu. Dein raportulu amentitu se vede, cumu-cà in decur-sulu anulni 1873 au incursu cá prenumeratiune la foí'a asociatiunei 582 fl. 31 cr. si s'a erogatu pentru edarea aceleia 836 fl. 22 cr., la care adaugenduse remuneratiunea secretariului I., cá redactoriu alu fóiei de 400 fl., sum'a erogatiuniloru face 1236 fl. 22 cr.;

combinandu deci acésta suma, cu sum'a de 582 fl. 31 cr. incursa cá prenumeratiune, resulta pe 1873 unu supererogatu de 653 fl. 91 cr., dein carele subtragunduse éراسi unu restu remasu la dispositiunea redactiunei pre an. 1874 de 47 fl. 9 cr.; supererogatul pre an. 1873 se reduce la 606 fl. v. a.

Comisiunea altu-cumu aratandu, cumu-cà computulu dein cestiune in tóte positiunile l'a aflatu esactu, propune a se aprobá si a se dá absolutoriu respectivului ratiocinante.

Totu in nexu cu acestu computu, comisiunea luandu in consideratiune opiniunea dlui secret. I. espressa in comitiv'a sa dein 29. Dec. 1873, mai face urmatórele propunerii:

a) se se publice computulu anuale alu redactiunei fóiiei pre an. 1873 (publicatu degiá in numerulu I. alu Transilvaniei pe 1874);

b) se se publice adresele domniloru abonati.

Dupa discussiuni comitetulu adoptá cu unanimitate propunerile amentitei comisiuni cu acelu adaosu, cá pentru ecsemplariile nevendute dein Transilvani'a inca se defige unu pretiu de inventariu, si anume: pentru cele complete a câte 2 fl., ér pentru cele necomplete à câte 1 fl. de ecsemplariu, prin urmare dupa aratarea dlui archivariu alu asociatiunei, pentru 3 ecsemplarie complete dein Transilvani'a pre anulu 1868, obvinu 6 fl., pentru 134 ecsemplarie complete dein 1869 obvinu 268 fl., pentru 91 ecs. complete dein 1870 182 fl., pentru 100 ecs. complete dein 1871 200 fl., pentru 192 ecs. complete dein 1872 384 fl., si in fine pentru 14 ecs. necomplete dein 1869 14 fl. pentru 55 ecs. necomplete dein 1870 55 fl., pentru 69 ecs. necomplete dein 1871, 69 fl. Afara de acestea se mai afla dein fia-care anu câte 3 ecs. complete rezervate pentru bibliotec'a asociat., care inca valoréza la olalta 24 fl.; asia dara provisiunea intréga de 655 ecs. nevendute, complete si necomplete, de pre anii trecuti, indigitati mai susu, valoréza dupa pretiulu de inventariu sum'a totala de 1178 fl., carea se considerá cá statu activu alu numitei foi.

§ 13. Dn. cassariu propune, cá computulu despre starea cassei asociatiunei pre an. 187²/₃ aprobatu in siedinti'a comitetului dein 30. Dec. 1873 § 155 se se trametia spre publicare in fói'a asociatiunei. Propunerea se primesce.

§ 14. Comisiunea esmisa in caus'a esaminarei partiei formale a opului: „Viti'a cultivata,” de I. Chitu, prin referentele seu dn. asesoriu consist. Z. Boin, isi presentéza raportulu seu.

Numit'a comisiune indigitéza unele indreptari stilistice de mai pucina importantia si mai alesu in unii termini, ce ici colea ar fi de lipsa a se mai face cu privire la partea formala a opului amentitu; facunduse odata acelea indreptari, dupa-ce si opulu in unele parti mai pucinu momentóse, s'ar mai reduce,

cá astfeliu deveniendu opulu mai compendiosu, si pretiulu se fia câtu se póte de moderatu, comisiunea opinéza pentru tiparirea aceluia, pre spelele asociatiunei, si totu-odata propune, a se recomandá proximei adunarei generali pentru preliminarea speseloru recerute.

Propunerea comisiunei se primesce cu acelu adaosu, cá domnulu auctoriu respectivu se se poftésca a-si dá consimtiementulu seu, cá indigitatele indreptari stilistice, fiendu acelea de mai pucina importantia, se se póta face prin ingrigirea si sub conducerea acestui comitetu.

Verificarea acestui procesu verbale se concrede dloru membrii E. Macelariu, Bar. Ursu si I. Hannia. Sibiiu datulu cá mai susu.

In absentia dlui v. pres.

I. V. Rusu mp.

P. Dunca mp.

secret. II.

S'au cetitu si verificatu, Sibiiu 5. Febr. 1874.

Ursu mp. E. Macelariu mp. I. Hanni'a mp.

Baronulu Eudoxiu Hormuzache, capitanulu ducatului Bucovinei, cetatienu leale, romanu devotatu, cultivatoriu alu istoriei nationale, membru alu societatei academice romane, amiculu demnu de veneratiunea tuturor, a repausatu in 10. Febr. a. c. in alu 62-lea anu alu vietiei sale, deplansu nu numai de fratii sei Georgie si Nicolae, de sororile sale Eufrosin'a si Elisabet'a, de nepoti si nepóte, ci de Bucovin'a si -- de natiunea intréga, cá unu barbatu, carele heredise tóte virtutile parentesci si le inavutise cu ale sale, pentru cá se le puna in servitiulu patriei, tronului, natiunei. Elu s'a dusu dein valea doreriloru chiamatu de fratii sei Constantinu si Alexandru. Eterna se fia memori'a lui!

Bibliografia.

Bibliografia chronologica romana, séu catalogu generalu de cartile romane, imprimata dela adoptarea imprimeriei, diumetate secolu XVI. si pàna astadi 1550—1873. Editiunea a dou'a. Precesa de doue serii, un'a de date istorice relative la bibliografia in genere: inventiuni, decisiuni, scriitori etc., si alt'a relativa la ímprimeria, si in parte la imprimeriele nóstre romanesce. Adunate in tempu aprópe 30 ani si redigiate pe alfabetu titlurile cartiloru fia-carei serii ale unui anu, de Dim. Iarcu, vechiu prof. si inspectoriu de scóle. Bucuresci, 1873. Pretiulu unui exemplariu este de 4 lei n.

Suspinele silveloru, poesii si prosa, de Victoru Rusu, profesoriu. Carlsruhe, 1872. La auctoriulu in Clusiu cu 50 cr. v. a.